

הלכות שבת סימן שמה

קצט

באר הגולה

ר ערבין צ"ב
ז ורא"ש שם ח טור
ט טורבין פ"ו י טור
והרב הפניני כ שבת
ד' ל שם ק' והרב
חסידא ורביה' הרי"ף
ורא"ש ונבקים
בסוף יד

מן הפתלים, נעשה פלו רשות-היחיד: טז (סד) *אג (סה) הובלט על מחיצות הבית בענין שאין מחיצות הבית נפרות לעומד על הגג, הני פרמלית (סו) ואפלו הוא גבוה ורחב הרבה; *אם (סז) חלון פתוח לו מן הבית הני פרשות-היחיד. (סח) וכן זיוון הובלטים מן הפתל ויש בהם ארבעה על ארבעה, הני פרמלית, "אלא-אם-כן חלון הבית (סט) פתוח להם: יז (ע) *חורי פרמלית אינם בכרמלית, 'אלא הם גדונים (עא) לפי גבהם ורחבם: יח (עב) גדר פרמלית, (עג) שלא יהא פחות מארבעה על ארבעה ואינה תופסת אלא עד עשרה, (עד) ולמעלה מעשרה הני מקום-פסור. לוימים ונחלים, (עה) ממניא משחינין, הלכך הנוטל מהם מעל-פני המים, עד עשרה באויר (עו) הני פרמלית, (עז) למעלה מעשרה באויר הני מקום-פסור: הגה בור (עח) העומד

באור הלכה

לרשות הרבים אינו חב, אבל באמת מספיקא אולי מן התורה רשות-היחיד הוא⁴⁵ אלא דרכנו גורו דלחיי פרמלית לחמרא, שלא יטלטלו בו אלא בארבע אמות אפלו רחב הרבה, וכמו שמסים האמרא וקצת אמתקא לזה, מדלא קאמר הגמרא בקצור: תוכו פרמלית ועל-גבוי רשות-היחיד; ומה דכתב המסבר 'תוכו פרמלית, הינו דאסור להוציא דרך אבית הגג למעלה על הגג⁴⁶ או לרשות-היחיד שהיה סמוך⁴⁷ * גג הובלט וכו'. הנה המגן-אברנים בסימן שער סעף-קטן ה הביא דעת התוספות דנוקא בשבולט הגג לחוץ כשעור ד' פסחים, דאז יש על אותו השטח שם פרמלית, ומיילא אסור בטלטול פל הגג משום דנפרץ במלואו למקום האסור; אבל בפחות מר' פסחים מתר⁴⁸ על הכליטה וכל-שכן בכל הגג ונחבי' שכן הוא גב' כן הר"ש, ובאמת ברא"ש לא משמע פן, וכבר השינו כוה הבית-מאיר וכן בנתיבי-חיים. אבל משתימת הפוסקים משמע דאפלו בולט הגג משהו⁴⁹ לחוץ לפתלים אסור כל הגג בטלטול⁵⁰, משום דכיון שלמעלה על הגג אין המחיצות נפרות אינו רשות-היחיד ופמ"ג. אכן במשנה ברורה הבאתי דעת הגר"א ואלה רבה דמתירין בכל גוני, אם-כן על-כ"פנים באין הכליטה רחב ד' פסחים, בגוראי יש לסמוך להקל בטלטול: * ואם חלון פתוח וכו'. ברא"ש איתא כשהחלון מחזיק ד' על ד', וכן כתב השלחן-ערוך בסימן שער: * חורי פרמלית אינם בכרמלית. ואפלו למה שפסק בהג"ה בסעף יח דאין מקום-פסור בכרמלית משום דמציא מין את מינו, יש לחלק, דשם המקום-פסור הוא באמצע הכרמלית⁵¹ והפרמלית מקיפו בכל צד, מה שאין כן הכא, וכן פסק הגר"א, עין שם:

משנה ברורה

סגי. והטעם, דגבי שבת עקר הקפיא שיהא הרשות שבתוכה משמרת על-ידי המחיצות המקיפים אותה, וכיון שהפתלים מבחוץ גבוהים עשרה טפחים, וכתוף הגמא נמי יש גבה עשרה טפחים עד הקורה, מקרי הגמא רשות-היחיד גמורה, ואשר צדדי התקק שסביב הגמא מקרי חורי רשות-היחיד, דכרשות-היחיד דמה, כדלעיל בסעף ד' ראו"ש. ומדכריו משמע, דאם לא היו הפתלים גבוהים עשרה טפחים מבחוץ אז (סו) לא הני רשות-היחיד אלא-אם-כן הגמא סמוכה תוף שלשה טפחים לכתל⁴³, דאמרין לבוד, ודורי היא גבוהה עשרה טפחים [מ"א]; ובאילה וכו' (סו) מסתפק בזה: טז (סד) גג וכו'. כעין גג שלנו: (סה) הובלט וכו'. הטעם, דמה שנעשה הגג רשות-היחיד, הינו משום דאמרין גוד אסיק מחיצות התחתונות למעלה ונמצא הבית סוף למעלה מארבעה צדדין, וזה לא שרף אלא היא שהמחיצות נפרות לעומד על הגג, מה שאין כן כשהגג מכסה על המחיצות לא שרף גוד אסיק, ומיילא כיון דאין לו מחיצות אינו רשות-היחיד, ואסור לטלטל עליו פי אם בתוף ארבע אמות, כשאר פרמלית: (סו) ואפלו הוא גבוה וכו'. והא דאיתא לקמן בסעף יח דאין פרמלית תופס רק עד עשרה, ולמעלה הני מקום-פסור, אז

דוקא היא שהפרמלית מתחלת במקום הנמוך, מן התרוע, או פרמלית עלה מחמת שאין לה מחיצות כשאר רשות-היחיד, חל עלה שם פרמלית אף שגבוה יותר מעשרה מן הארץ. ומהו, זה פשיטא דעל הגג גופא אינו תופס שם פרמלית על אדוירו רק עד עשרה טפחים, כדין בקעה. ועין באילה רבה שפסקה על פסק השלחן-ערוך, וכן הגר"א בבאורו הביא (סח) מכמה ראשונים דפליגי על דין זה וסביר דבכל גוני אין שרף שם פרמלית למעלה מעשרה⁴⁸, וכן לענין זיוון המבאר לקמה, גם-כן דעתם דבכל גוני אין עליהם שם פרמלית כיון שהוא למעלה מעשרה, והסכים לדעת עמיהם⁴⁹: (סז) חלון פתוח לו. לנג, דאפשר להשתמש על הגג דרך שם, לכן נחשב כל הגג כחורי רשות-היחיד: (סח) וכן זיוון וכו'. רוצה לומר, אף שהם גבוהים למעלה מעשרה, כיון שאין עליהם מחיצות סביבם, דין פרמלית עליהם ואסור להניח מרשות-הרבים וכן מרשות-היחיד עליהם: (סט) פתוח להם. דאז נחשבים הזיונים כחורי רשות-היחיד: יז (ע) חורי פרמלית. הינו חורים שקלפי פרמלית, (סט) בגוד בית הסמוך להקעה ויש בכתלה לחוץ הפתוחים לבקעה, (עו) ומזרי שאינם עוברים מעבר לעבר, דאי לא הכי הני חורי רשות-היחיד, וכדלעיל בסעף-יח קטן ט, עין שם במשנה ברורה ופרמלית (עב) לפי גבהם ורחבם. הינו, (עג) דאם רחבים ארבעה על ארבעה משלישה טפחים ועד עשרה, הני פרמלית, ואם לא, הני מקום-פסור, ואפלו הן גבוהין מן הארץ למעלה מעשרה. וכל זה ששקבנה אמת על ארבע אמות ויש עליה, אף שאין בו ארבעה על ארבעה יש להם דין פרמלית, דחשבוין כקרקע הסמוך להן, וכדלעיל בסעף יג לגבי חורי רשות-הרבים: יח (עב) גדר פרמלית וכו'. רוצה לומר, כלל דין פרמלית: (עג) שלא יהא וכו' ואינה תופסת וכו'. דאקלו בה (עג) מקלי רשות-הרבים ומקלי רשות-היחיד: מקלי רשות-הרבים, דאינה תופסת אלא עד עשרה טפחים, וכדלעיל בסעף יב ואלא הני פרשות-היחיד דעולה עד לרקיע, כדלעיל בסעף הו, ומקלי רשות-היחיד, דלא יהא פחות מארבעה טפחים על ארבעה טפחים, וכדלעיל בסעף ב, דאם העמוד מחזיק פחות מזה הני מקום-פסור, וכדלקמה בסעף יט: (עד) ולמעלה מעשרה וכו'. רוצה לומר, שאם העמוד היה רחב ארבעה על ארבעה ופחות מעשרה בגבה, שיש עליו דין פרמלית, וקלט (עג) מן האויר שעליו למעלה מעשרה, מתר להוציא לרשות-הרבים או לרשות-היחיד, דהרי קלט מקום-פסור, וכן אם נעץ קנה בראש העמוד ועל-ידי-זה נעשה גבוה למעלה מעשרה, (עד) הני נמי מקום-פסור ומתר לקח מרשות-הרבים ומרשות-היחיד ולהניח עליו: (עה) ממניא משחינין. רוצה לומר, שאין מודדין העשרה טפחים מקרקעית הים, אלא משפת המים למעלה: (עו) הני פרמלית. ואסור לטלטל שם ארבע אמות וכן להוציאן משם לרשות-היחיד ולרשות-הרבים: (עז) למעלה מעשרה וכו'. רוצה לומר, שאם רוצה לטלטל המים שנטל מעל-פני המים ולהוליכו ארבע אמות באויר למעלה מעשרה, מתר, דהרי הוא מוליך במקום-פסור: (עח) העומד בכרמלית. דאלו היה עומד ברשות-הרבים היה נחשב מקום-

שער היצוין

(סו) הינו אפלו על גג לא הני רשות-היחיד: (סו) ודעתו, דלהר"ן מצטרף גבה הפתלים שמבחוץ עם התקאה⁴⁴ שבתוף הגמא לשעור עשרה בכל גוני: (סח) ממסקנת התוספות והרמב"ם והרשב"א. ועין בסימן שג שהביא שם אזהה מסימן שגא שם דעת המחבר כן יהא ונלפי זה, על-דברך שחנור בו מההוא דהכא: (סט) ואף שרש"י בערוכין פ"ו עמוד ב פרש הסמוך לקרפף, הינו הך: (ע) רשכ"א, והוא בבית-חייסוף בריש הסימן: (עג) שם משמע פסוקים: (עג) גמרא: (עג) רש"י: (עד) ולא הני פרשות-היחיד, דקמא לו דאם נעץ קנה לראש עמוד שגבוה עשרה יש עליה דין רשות-היחיד עד לרקיע כדלעיל בסעף יח קטן יב, דהכא אקלו בה רבנו:

הלכות שפת סימן שמה שמו

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק עט]

וְכַדְלָקְמָה בְּהַגְיָה בְּרָעָה הָרְאִישׁוֹנָה⁶⁴.

1) שחילק שם בין שתי רשויות היחיד הנמצאות זו לצד זו בחד אחד של רשות הרבים ואורך רשות הרבים מפסיק ביניהן, שאם הושיט חפץ מרשות היחיד אחת לחבריתה דרך רשות הרבים, אפילו הושיט את החפץ למעלה מעשרה טפחים שהוא מקום פטור, הרי הוא חייב, לבין שתי רשויות היחיד הנמצאות בשני צידי רשות הרבים ורחב רשות הרבים מפסיק ביניהן, שאם הושיט את החפץ מזו לזו הרי הוא פטור, אפילו הושיטו למטה מ"י טפחים.

[משנב ס"ק ה]

לֹא אֶקְפֹּת לָן מִה שֶׁהֶעֱבִיר בֵּינֵיהֶם דֶּרֶךְ מְקוֹם פְּטוּר⁶⁵.

2) ואם כשהעביר את החפץ דרך מקום הפטור, היה גובה החפץ פחות מג' טפחים לקרקע, הסתפק החזו"א (או"ח סי' סב ס"ק ו) אם נחשב החפץ כאילו הונח במקום פטור, ופטור, או שלא נחשב כאילו הונח שם, וחייב.

[משנב שם]

אֶבֶל עֵמֶד מְעֵט שָׁסִם⁶⁶.

3) ואם עמד כדי שלא יחשב כמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, כתב לעיל (סי' רסו ס"ק יח) שפטור. ובשם י"א כתב שם, שרק אם יושב נחשב כמפסיק באמצע ההליכה. אמנם בשעה"צ לקמן (סי' שטט ס"ק יח) דחה דעה זו.

[משנב שם]

יֵינן שְׁעָשָׂה הֶנְחָה בְּמְקוֹם פְּטוּר⁶⁷.

4) ודוקא אם עמד לפוש, או מחמת סיבה אחרת שמונעת אותו מללכת, אבל אם עמד רק כדי לתקן את משאו [שיהא לו יותר נוח לשאתו], מבואר לקמן (סי' שטט ס"ק י, ובשעה"צ שם ס"ק יח) שאינו נחשב כעומד אלא כמהלך, וחייב.

[משנב שם]

וּמְכַל מְקוֹם אֶסוּרָא דְרַבְּנָן אֵיכָא אֶף בְּנֶהוּ⁶⁸.

5) ואפילו נעשתה הוצאה זו על ידי שני אנשים, כגון שאחד הוציא את החפץ מרשות היחיד והניחו על מקום פטור, והשני נטלו משם והניחו ברשות הרבים, כתב השו"ע הרב (ס"ב) שאסור הדבר מדרבנן, מפני שגם באופן זה גורם הדבר לזלזול באיסורי שבת, שעל ידי כך יוציאו אנשים לכתחילה מרשות היחיד לרשות הרבים. אמנם החזו"א (או"ח סי' קד ס"ק ה) הסתפק בזה, ומ"מ כתב שאם קוף עשה את ההוצאה הראשונה, דהיינו שהוציא חפץ מרשות הרבים והניחו במקום פטור, נראה שמוטר לאדם ליטלו משם ולהניחו ברשות היחיד. והוסיף, שהוא הדין באדם שיצא מרשות הרבים כשהוא לבוש, ופשט את בגדיו והניחם במקום פטור, מותר לאדם אחר ליטלם משם ולהניחם ברשות היחיד. ובהערות לשונה הלכות (כאן) הסתפק אם על ידי קטן דינו כקוף.

סימן שמו

דיני ערוגין מן התורה

[משנב ס"ק א]

לְעֵינֵינוּ מוֹשֵׁט מִרְשׁוֹת־הַיְחִיד לְרְשׁוֹת־הַיְחִיד דֶּרֶךְ רְשׁוֹת־הַרְבִּים⁶⁹.